THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd. —

251-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mai Matter at G.P.O. Toronto, Ontario January 22nd, 1913

א איד פאר סאוט-וועסט טאראנטא

—(: :)—

„נאך מאנטרעאל קומט טאראנטא", דאס זענען געוועזען אונזערע ווערטער מיט א חידוש צוריק. דאן ווען אין מאנטרעאל איז ערוועהלט געווארען א אידישער פערטרעטער צו דער פראווינציעלער קוויבעקער לעד־זישסלייטשור אין דער געשטאלט פון לאיער פ. בערקאוויטש.

„נאך מאנטרעאל קומט טאראנטא", אין דיעזע ווערטער דערמאהנען מיר היינט די היגע אידען.

„נאך מאנטרעאל קומט טאראנטא," יעצט איז די געלעגענהייט דערצו.

דורך דעם טויט פון דזש. דזש. פאי, איז זיין פלאץ אלס פראווינציע־לער פארלאמענט מיטגליעד געבליבען לעדיג, און עס ווערט יעצט גערעדט וועגען איינארדנען וואהלען אין דיעזען פלאץ, און דערווייל רודערט זיך שוין וועגען דעם, ווער עס זאל זיין דער קאנדידאט.

צום וואהל קאמף גרייטען זיך די קאנסערוואטיוען אזוי גוט ווי די ליבעראלען.

די וואהלען דארפען פארקומען אין א שטאדט טהייל, וועלכער נעהמט אריין טהיילען פון די ווארדס פיער, פינף און זעקס, און אין דיעזע אלע פלעצער זענען די אידישע שטימגעבער א בעדיימענדע צאהל.

וואהרס ניט א טראכט געבען, וועגען א אייגענעם אידישען קאנ־דידאט, און איך איהם ערוועהלען, ווייל אייב די זאך וועט נאר אנגעפיהרט ווערען ווי געהעריג מיט א פאסענדע פערזאן אלס קאנדידאט. איז זעהר מעג־ליך, אז די אנטאריער אידען זאלען האבען אן אייגענעם פערטרעטער אין דער אנטאריער לעדזישסלייטשור.

דארפען מיר רעדען וועגען דער נייטווענדיגקייט פון א אידישען פער־טרעטער, דארפען מיר דערצעהלען, וואס א אידישער פערטרעטער וואלט געקענט אויפטהאן פאר די אנטאריער אידען, אין ווי הייסע נוצליך אזא זאך וואלט געווען פאר די אידישע אינטערעסען.

אמת פון מאנכע אידישע פערטרעטער, בלייבען מיר אפט אנצו־פריעדען. איבערהויפט פון דיעזע, וועלכע האבען מורא ווי פאר א פעסט, צו ערקלערען זיך אלס אידישע פערטרעטער. אלס ערוועהלטע פון אידען. אמת, אז איידער צו האבען אזעלכע פערטרעטער, איז אפטמאהל בעסער, אין גאנצען ניט צו זיין פערטראטען, דאס איז אלעס ריכטיג.

אבער אין דער טאראנטער אידישער קהלה געפינען זיך נאך גענוג בערוגאנען, וועלכע זענען פעהיג ניט נור צו זיין סתם פערטרעטער, נאר איך אידישע פערטרעטער, און אזא פערזאן קען אזן דארף ארויסגעשטעלט ווערען אלס קאנדידאט אין סאוט־וועסט טאראנטא.

אזא פערזאן, איב נאר די פאסענדע, וועט פון אלע היגע אידען בע־קומען די ברייטסטע שטיצע, אין דאס יאהר 1916 וועט קענען פערצייכנט ווערען. אלס דאס יאהר ווען די אידען פון קוויבעק און אנטאריא האבען זיך ערוואהלט פערטרעטערשאפט.

קיינע פון די עקזיסטירענדע פארטייען, צי זי איז אין מאכט אדער אין אפאזיציע, וועט פרייוויליג ניט אבטרעטען קיין פלאץ פאר א אידישען פערטרעטער. א אידישע פערטרעטונג מוז ערקעמפפט ווערען. דאס איז געוועזען דער פאל מיט די מאנטרעאלער אידען, אין איך די אידען פון טאראנטא האבען ניט קיין אנדער וועג, ווי אזוי צו דערשלאגען זיך אן איינגעגע פערטרעטערשאפט.

נאר דורך אייגענע כחות, קען א אידישע פערטרעטונג ערקעמפפט ווערען, אין פאר די טאראנטער אידען שטעהט יעצט די פראגע, צי זיי ווילען אדער ניט, א אידישען פערטרעטער אין דער אנטאריער לעדזישס־לייטשור.

ערפאלג קען נאר דאן דערגרייכט ווערען, ווען מען גרייט זיך צו דעם, און ווילען די היגע אידען דערגרייכען א פערטרעטערשאפט, דארף מען זיך שוין נעהמען גרייטען צו דעם.

א איד פאר סאוט־וועסט טאראנטא, פאר דעם דארף מען זיך שוין נעהמען ארבייטען.

א בעשטעטיגענדע ידיעה

צווישען די גייעס פון די לעצטע טעג האבען די טעלעגראפען־אגענ־טורען אויך געבראכט פאלגענדע נאכריכט פון פאריז:

דאס דעפוטאטען־הויז האט בעשטימט די סומע פון 25 מיליאן פראנק אלס א געהייסער פאנד פאר'ן אויסלענדישען מיניסטעריום. דער פינאנץ־מיניסטער אלעקסאנדער ריבא האט ערקלערט, אז דיע־זע סומע איז וויטיג צו פערהיידיגען פראנקרייך אין אויסלאנד, ווייל עס ווערט געגען איהר אנגעפיהרט א פערלוימדערישער קאמפיין.

נלייך ביי דעם מלחמה־אויסברוך האבען פיעלע דעפוטאטען אין די פערשיעדענע פארלאמענטען פארגעזוארפען זייערע רעגיערונגען. ווארום אלעס איז אזוי ארומגערינגעלט מיט געהיימע סודות פון דער דיפלאמאטיע, און פארגעזוארפען, אז דאס לעצטע איז שולדיג אין דער אייראפייאישער קאטאסטראפע.

אז דיעזע „געהיימניסע" ווערען נאך פארגעזעצט, צייגט די פארר־זער ידיעה, און די בעשטעטיגט בלויז דאס, וואס די ווירקליכקייט איז.

ווי אזוי זיי זענען אנטלאפען פון דייטשער געפאנגענשאפט

ווי מען בעהאנדעלט קריעגס געפאנגענע אין דייטשלאנד. — וואס א קע־נעדער סאלדאט דערצעהלט. — איינמאל האט מען זיי געכאפט, און מען האט זיי געשלאגען מיט עלעקטרישע דראהטען. — ערגער פאר אלע־מען ווערען בעהאנדעלט די רוסען. — די פראנצויזען זענען מיוספים.

—(: :)—

ווי אזוי בעהאנדעלט דייטשלאנד איהרע קריעגס געפאנגענע?

איבער דער פראגע איז שוין פיעל גערעדט און געשריעבען געווארען. פיעלע קריעגס געפאנגענע, וועמען עס איז גע־לונגען צו אנטלויפען פון די דייטשע גע־פאנגניסע, האבען דערצעהלט פערשיע־דענע געשיכטעס, און אלע פעלע אבער זענען די געשיכטעס געווען אדער צופיעל איבערטריעבען, אדער ניט דערצעהלט אלעס.

פון אלע געשיכטעס אבער איז איינס זיי־כער אז די קריעגס געפאנגענע אין דייטש־לאנד ליידען הונגער, און ליידען מאנ־געל פון פערשיעדענע שייזען פונקט ווי די אלגעמיינע דייטשע בעפעלקערונג.

די קריעגס געפאנגענע אליין ווערען בעהאנדעלט פערשיעדען עס ווענדט זיך ווער זיי זענען, ענגלענדער, פרענצעזען, פראנצויזען אדער רוסען.

א גענויע בעשרייבונג ווענען דעם ניט דער קענגערער סאלדאט סאנדערסאן, פון ווינניפעג, וועלכער איז געווען א לאנ־גע צייט א קריעגס געפאנגענער אין דייטש־לאנד.

אין זיין בעשרייבונג ערקלערהט ער דייטליך, אז די קריעגס געפאנגענע אין דייטשלאנד ווערען ניט בעהאנדעלט שלעכט. אלע אהן אויסנאהמע אבער, בע־סער פון אלע ווערען בעהאנדעלט די פראנ־צויזען, און ערגער פון אלע ווערען בעהאנ־דעלט די רוסען.

אט וואס ער דערצעהלט:

ווען איך, צוזאמען מיט נאך קענע־דער סאלדאטען זענען פערלוירען אין ווע־רען פון די דייטשען האט מען אונז אל־פיהרט פון איין דייטשען לאגער צום צווייי־טען. ביז מען האט אונז געבראכט צו דער הויפט קווארטיר פון די געפאנגענע, אין מאנסטער, האט עס גענומען א לינג־גערע צייט, ווייל גראדע צו ענגער צייט האבען זיך אנגלישע לופט פליהער, אריבער געכאפט איבער דער דייטשער ליניע און האבען דורך באמבען צושטערט א לאנגע אייזענבאהן שטרעקע און עס איז געווען אונטעגליך ווייטער צו פאהרען.

מיר זענען אנגעקומען אהין נאך א לאנגער און שווערער רייזע. איך מיט נאך אינגיג פון מיינע קאמעראדען האבען דורך דער נאנצער צייט געהאט איין זאך אין זינען, „ביי דער ערשטער בעסטער געלעגענהייט צו אנטלויפען". מיר האב־בען זיך דעריבער ניט פיעל אומגעקוקט וואס עס קומט פאר ארום אונז.

ווען מען האט אונז געבראכט אויפ'ן פלאץ, האט מען אונז בעפוילען מיר זא־לען געהן ארבייטען אין די קוילען מינען. מיר האבען זיך אבער ענטשאנט ערקלערט, דענדיג אז מיר זענען ניט געוואהנט צו ארבייטען אונטער דער ערד.

די דייטשען האבען זיך צו אונזער פראטעסט צוגעהערט און מען האט אונז געגעבען אנדערע ארבייט.

אין ארבייטענדיג אויפ'ן פרייען פעלד, האבען מיר בעקומען א געלעגענ־הייט צו אנטלויפען, אין מיר האבען טא־קע די געלעגענהייט אויסגענוצט.

אונזער אנטלויפען איז אבער ניט גע־ווען גליקליכער, און נאכדעם ווי מיר האב־בען זיך עטליכע טאג גוט אנגעפלאנט, און זיך גוט אויסגעהונגערט, האט מען אונז געכאפט און מען האט אונז צוריקגע־בראכט אויף אונזער פריהערדיגען פלאץ.

צוערשט האט מען אונז גאר נישט געטהאן מען האט אונז נור פערשפארט אין די סעלס. ביינאכט אבער האט מען אונז אלעמען ארויסגעפיהרט (רדיי זענען מיר געווען) און די גארדס האבען אונז געשלאגען מיט רימענס און עלעקטרישע דראהטען, מיר האבען געדענקט, אז דאס טהוען די גארדס אליין. אבער שפעטער האבען מיר דערזעהען אז ביי דער זייט איז געשטאנען א סארדזשענט און האט צו־געקוקט אויב זיינע סאלדאטען טהוען די ארבייט גוט.

נאך דעם אינצידענט, האב איך זיך שוין מיט מיינע חברים ניט געזעהען. אויף מיין דאך האט מען אנגעגעבען א בוכ־שטאב, דאס האט מען בעצייכענט, אז איך האב געוואלט אנטלויפען און מען זאל מיך בעסער היטען, אבער דעם בוכ־שטאב האב איך לאנג ניט געטראגען, מיט א קורצער צייט שפעטער האט מען איהם ארונטערגענומען. לען האט אונז אויף געשטעלט צום געריכט פאר אנטלויפען, און ווען דער טרייל איז אנגעגאנגען האט מען אונז געגעבען אן איבערזעצער. דורכ'ן איבערזעצער האבען מיר זיך אויף בע־קלאגט אויף דעם וואס מען האט אונז גע־שלאגען.

דער משפט איז געווען, 14 טאג זיין פערשפארט, און ווען איך בין אבגעזעסען דעם טערמין, האט מען מיך ווידער ארויסגעלאזען, און בין געווען צוריק מיט אלע קריעגס געפאנגענע.

איין טאג האט מען אונז געוואלט שיקען צום רוסישען פראנט נראבען טרעג־שעס.

מיר האבען אבער אלע אין איין קול געענטפערט אז מיר וועלען זיך בעסער לאזען אויסשיסען איידער צו געהן טהאן אזא ארבייט, און ווען די דייטשען האב־בען דערזעהען אונזער שטארקען ווידער־שטאנד, האבען זיי אונז ניט געגומען.

איך האב זיך שפעטער פרייוויליג אנ־גענעבען צו געהן ארבייטען אויף א פארם, מען האט מיך געגומען, און אנקומענדיג אויפ'ן פארם, האב איך דארט געטראפען נאך א ענגלישען סאלדאט, און מיר האב־בען געארבייט צוזאמען.

פאר דער צייט, וואס איך בין גע־ווען צווישען אלע קריעגס געפאנגענע, האב איך צוגעזעהען ווי אזוי די דייטשען בע־נעהן זיך מיט אלעמען.

די פראנצויזען ווערען בעהאנדעלט פון די דייטשען פיעל בעסער ווי די ענג־לענדער. די פראנצויזען בעקומען פיע־לע פרייוויליגיעס און זענען בעליעבט אי־בעראל, דערפאר אבער קוקט מען קרום אויף די ענגלישע קריעגס געפאנגענע, אבער מעהר פאר די ערשטע צוויי האט מען פיינט די רוסישע געפאנגענע. מען בע־האנדעלט זיי פשוט ווי חזרים. זיי האב־בען אויך ניט געגען שפייז, און ווען ניט די ענגלענדער, וואלטען זיי פיעל געליי־טען. די ענגלענדער וועלכע בעקומען צור־נעשיקט „פארסעלס," פון דער היים, שטי־צען די רוסען אונדערעקט, מען זאל עס ניט זעהען, ווייל דאס איז יגט ערלויבט.

יעדער ענגלישער קריעגס געפאנגע־נער, וועלכער בעקומט צוגעשיקט א „פאר־סעל", עפענען עס ניט די דייטשע בע־אמטע אליין, נור זיי טהוען עס אין דער אנוועזענהייט פונ'ם געפאנגענעם.

אויף איין זאך קענען זיך די דייטשען ניט אפוואנדערען, און דאס איז אויף די קענדער.

זיי האלטען אין איין פרעגען, ווי קומט עס וואס די קענדער געהן זיך שלא־גען. זיי, וועלכע זענען אזוי ווייט פון די שלאכטפעלדער, און וועלכע די מלחמה געהט כלל ניט אן זאלען פאהרען איבער'ן־ים זיך שלאגען, און נאך מעהר קענען זיי ניט פערשטעהן, ווי קומען די קענדער צו זיין סאלדאטען אין דער צייט ווען זיי זע־נען דערצו ניט געצוואונגען. די דייטשען האלטען זיך אין איין נאכפרעגען וועגען דעם אין קענען ניט פערשטעהן, ווען מען דערצעהלט זיי דעם אמת וועגען דעם, אז די קענדער נעהן אלע פרייוויליג צו הלפען דער מוטער לאנד ענגלאנד.

ארבייטענדיג אויפ'ן פארם, האב איך צוזאמען מיט מיין ענגלישען קאמעראד גע־מאכט פלענער ווי אזוי צו אנטלויפען. מיר האבען אלע פלענער אויסגעארבייט ריכטיג און האבענדיג די ערפאהרונג פונ'ם ערשטען מאל אנטלויפען, האב איך זיך שוין ניט פערזארגט מיט קליידער און שפייז.

אן ווען מיר זענען דאס מאל אנ־טלאפען, זענען מיר שוין געווען פיעל גליקליכער. אין דער צייט פון אנטלויפען זענען מיר צוויי מאל געווען אין די הענט פון די דייטשען, מען האט אונז אבער ביידע מאל אפגעלאזען אנגעהמענדיג אונ, פאר שווערען.

די דייטשע איינוואוינער פון די דער־פער זענען עהרלעך צוגעלאזענע מענשען, אה, נעהמען אויף יעדען נאסט מיט אפענע ארעמס, זיי בעגעהן זיך אויף זעהר גוט מיט די ענגלישע און קענען ער געפאנגענע, וועלכע עס קומט אויס צו ארבייטען אין די דערפער.

זעקס טעג האבען מיר זיך געוואל־נערט אין די וועלדער און אין ליידיגע הייי־זער, דאן זענען מיר צוגעקומען צום גרע־נעץ, ניט ווייט פונ'ם גרענעץ האבען מיר בעגעגענט א דייטשען אפיצער פאהרענדיג אויף א בייסיקעל. מיר האבען שוין זיכער געדענקט, אז מיר זענען פערפאלען, אונ־זער גאנצע מיה איז אומזיסט. אומקעה־רען זיך האט שוין ניט געטויגט, וואהרס ווען ער וואלט בעמערקט, אז מיר אנט־לויפען, וואלט ער אונז זיכער נאכגעיגט.

מיר האבען זיך דעריבער אנגענו־מען מיט מוטה און זענען געגאנגען פאר־ווערטס.

צום גליק איז עס געווען אן אפי־צער, ניט פון דעם דיסטריקט, אין וועל־כען מיר האבען זיך געפונען. ער האט אונז בעגריסט, און איידער מיר האבען עטוואס געזאגט, האט ער א זאגט גע־טהאן:

„איהר נעהט געווים אהיים?" (ער האט אונז אנגענומען פאר האלענדער), און ווייל מיר זענען געווען ניט ווייט פונ'ם האלענדישער גרענעץ, האט ער אונז גע־וואונשען א גליקליכע רייזע.

מיט עטליכע שטונדען שפעטער, זע־נען מיר שוין געווען ביים ענגלישען קאנ־סיל אין האלאנד, וועלכער האט אונז אב־געשיקט אהיים.

ש. ש.

אידישע לעגענדע וועגען ניקאלאי דעם ערשטען

—(: :)—

פון ש. אנ,סקי'ן.

איבער געגעבען פון ד. ליפשיץ.

ניקאלאי דער 1-טער און דער אפטער רב.

דער רוסישער צאר ניקאלאי דער 1־טער איז געווען א שרעקליכער שונא פון אידישען גלויבען; זיין גאנץ לעבען האט ער געטהון אלעס וואס עס איז געווען אין זיין מאכט אויסצורייסען זי מיט'ן וואר־צעל און ברענגען אלע אידען צום שמד. צו־ליעב דעם האט ער בעשלאסען ארויס־צונעבען דריי אוקאזען. ערשטענס: מען זאל פערברענען דעם תלמוד און אלע אנ־דערע אידישע הייליגע ספרים. צווייטענס מען זאל די אידען פערבאטען אבהיטען שבת. און דריטענס: צווינגען די אי־דען אבצושערען באָרד און פאות און אנ־טהאן קורצע קליידער. די אלע דריי אר־קאזען, גזרות, האט צאר ניקאלאי אנ־געשריעבען אליין מיט זיין האנד — ער האט נאך אבער זיין קעניגליכען זיעגעל ניט געלעגט.

אין דער זעלבער נאכט, אין חלום, האט מען דעם אפטער רב געגעבען צו ווי־סען וועגען דער שרעקליכער גזרה וואס מען קלייבט זיך ארויסצוגעבען געגען די אידען.

דער אפטער רב איז אויפגעשטאנען נאנץ פריה, צוזאמענגערופען זיינע חסידים, און האט זיי אנגעפאנגען אויס־ציפהענען אין וועלכען טאג און שטונדע יעדער פון זיי איז געבוירען געווארען. צווישען זיינע חסידים האט זיך געפונען איינער וועלכער איז געבוירען געווארען אין דעם זעלבען טאג און שטונדע וואס ניקאלאי דער ערשטער.

דער אפטער רב האט דאן גענעבען א בעפעהל אז מען זאל תיכף אויסגייהען ווייזערליכע קליידער, אזעלכע ווי דער צאר טראגט, האט געהייסען מאכען א קרוין פון פאפיער, און האט אויך בעקו־מען שווערד, און מיטען שוהל האט ער געהייסען אוועקשטעלען א טראהן. אליין האט דער אפטער רב אנגעשריעבען דריי אוקאזען און האט זיי אוועקגעלעגט אויף א טיש נעבען טראהן.

ווען אלעס איז געווען פארטיג, האט דער אפער רב געהייסען דעם חסיד, וואס איז געבוירען געווארען אין איין טאג און שטונדע מיט ניקאלאי דעם 1־טען, אנגע־טהאן די ווייזערליכע קליידער מיט דער שווערד און זיך זעצען אויפ'ן טראהן, און פון ביידע זייטען אוועקשטעלען צוויי חסידים איבערגעטהון אלס סאלדאטען, מיט בלאנקע שווערדען. די איבריגע חסידים האט דער אפטער רב אנגעזאגט אז זיי זאלען ניט הערען און ניט זעהען וואס עס קומט פאר ארום זיי; זאלען זיך פון פלאץ ניט ריהרען ווייל עס וועט זיין א גרוים געפאהר נאר זיי.

ווען דער חסיד האט זיך אוועקגע־זעצט אויף'ן טראהן איז די ווייזערליכע קליידער איז דער אפטער רב אריינגעקו־מען, געקליידעט אין זיינע ווייטענס טעפ־נדים, האט זיך פון דער ווייטענס טעפ־פערציינט דעם חסיד פערקליידעט אלס צאר ניקאלאי, און האט בקול רם געמאכט א ברכה, און האט די חסידים זיינע אויף געהייסען מאכען די זעלבע ברכה.

— ווער ביזטו!? האט שטרענג א געשריי געטהון דער חסיד אויפ'ן טראהן, צום אפטער רב.

דער אפטער רב האט זיך נאך טיע־פער פערציינט און געענטפערט:

— גרויסער הערשער און צאר! איך בין דיין שקלאף, ישועה־ העשעל דער רב פון אפט.

דער חסיד פערקליידעט פאר'ן צאר איז אויפגעשפרונגען פון טראהן און האט מיט גרוים כעס אויסגעשריען:

— ווי וואנסטו, דו וואהרים, הו שמור ציגער איר, צו קומען צו מיין קייזערלי־כען טראהן?

ווען די איבריגע חסידים האבען דער־הערט ווי דער חסיד זידעלט אזוי דעם צדיק, האבען זיי זיך זעהר דערשראקען און אנגעפאנגען צו ציהען דעם „צאר," ביי די פאלעס. זענען אונטערגעשפרונגען די סאלדאטען און זיי מיט די שווערדען פער־טריבען. די חסידים זענען זיך צולאפען און בעהאלטען אין די ווינקלען.

דער אפטער רב האט זיך נאך טיע־פער פערציינט און געענטפערט:

— מיין הערשער און צאר! איך האב געוואגט צוקומען צו דיין טוהן, ווייל א גאנץ פאלק האט מיך געשיקט צו דיר.

— רעד! — האט דער „צאר" געדו־נערט.

דער אפטער רב האט אנגעפאנגען:

— גרויסער הערשער און צאר! מיין ביטע איז וועגען מיין נשמה און וועגען מיין פאלק! דו האסט אנגעשריעבען א אוקאז אז מען זאל פערברענען דעם תלמוד און אלע אנדערע אידישע הייליגע ספרים מיט דעם וועסטו אריינוואורפען דאס אידי־שע פאלק אין א גרויסען שרעק און אין א אבגרונד פון צער און ליידען. איך בעט דיך, גרויסער הערשער, האב רחמנות אויף אונז און צירייס דעם אוקאז.

דער חסיד: — איך האב בעשלאסען צו פערניכטען, אויסראטען דאס אידי־שע גלויבען — און איך וועל עס אויס־ראטען!

דער אפטער רב: גרויסער צאר! דו וועסט דאס אידישע גלויבען ניט פער־ניכטען. פאר דיר זיינען געווען מעב־טיגע הערשער פון דער וועלט, וועל־בע האבען אויפגעהויבען די הענד אויף דעם אידישען גלויבען, און האבען זי אבער ניט בעזיעגט, זיי האבען דערפאר אבער געצויגען אויף זיך גאט'ס צארן. (דער אפטער רב האט אויפגעהויבען די הענד מיט א שטארק געוויין ווייטער גע־רעדט). גאט האט דיר, גרויסער הער־שער פערטרויט א טהייל פון אידישען פאלק, און דו וועסט איהם מיזען אבגע־בען ענטפער פאר זיי. גיב נאר א קוק אויף די מאטערנישען און ליידען פונ'ם פאלק ישראל! דעם בית המקדש האט מען צושטערט, זיין לאנד האבען אנדערע צוגענומען און דאס פאלק ישראל בלאנקעט ארום צווישען פרעמדע פעלקער. עס איז נמיטא קיינער ווער עס זאל זיך פאר זיי אנגעהמען, פון זייער אמאליגען פראכט און גלאנץ איז זיי איבערגעבליבען בלויז איינס — און דאס איז די הייליגע תורה, וועלכע איז פאר זיי טהייערער פון זייער גאנץ לעבען. און איצט שטרעקסט דו אויס דיין האנד און ווילסט עס ביי זי איוועקגעהמען. געדענק, די מעכטיגער צאר, וועגען דעם משל וואס נתן הנביא האט דערצעהלט צו דוד המלך וועגען דעם שלעכטען נגיד, וועלכער האט ביים ארי־מאן צוגענומען זיין איינציג שעפעלע...

דער חסיד, פערקליידעט אלס צאר ניקאלאי, איז געזעסען מיט אנ'אראבנע־לאזענעס קאפ. עטליכע מינוט האט ער געשווייגען. נאכהער האט ער זיך אבגערו־פען צום אפער רב:

— דו ביזט גערעכט, אלטער! איך וועל דעם אוקאז צושטעזען.

ער האט א כאפ געטהון דעם ערש־טען אוקאז פון טיש און איהם צוריסען אויף פיצעלאך.

דער אפטער רב איז צוגעטרעטען נעהענטער צום טראהן און רופט זיך אב:

— גרויסער הערשער און צאר! אויב דו האסט בעוויזען דיין חסד צו די אי־דען און האסט זיי איבערגעלאזען די תורה ערלויב־ווש זיי אויף צו געהן אין דיין אייגנט) : לאפעניו

סאן! (ווייל זיינגען

בערטהא : משה

נאר זיינגען! ווייל אויף

עפעס פערטרויט א

און ווילסט מיר כיט

(עס קומט אריין

דיגער פאזע).

יעקב משה : הש

אלע מאהל א נאר

גביאות אויך צו

היינט דארף קומען

וואס האט דיר נעה

טהיר פון יענער זייט

שרעקען פון מיין ב

פעסעל (ווייגט, פ

בעל הבית האב איך

טעם געהאבט, און פ

הבית! וועה איז

בערטהא: (שפר

דא דער נייער בעל

יעקב משה קוקט

פעסיל: אי, נ

ווען איהר וואלט מיך

פאר א שמערצען ביי

וועמען זאל איך

שטארק)

בערטהא : וואס

יעקב משה : ביי

קיין שכל ניט! זער

איהר זייגען די אויגען

אויף א גאסען ארט?

בער, זאל זי זיך אויס

איהר לייכטער ווערען

וועט זי שוין מסתמא

וואס דאס בערייט!

בערטהא : כיש

אן דיינע חכמות!

יעקב משה : נו, ב

בערטהא : צו פ

סעלע אלעס, קום מיר

קיך, אז די ווילסט דא

פעסיל (ווייגט

דען ניט? אז — אי

א מאמע (ווייגט אויף

בערטהא (קוקט אי

ווער איז דיר שולדיג

מעהר פעהלט שוין מיר

הויז!

יעקב משה : כל

די בעל הבית'טע און

ווי יענע בלאמעס, אי

נאך ניט ארויס, קריכ

נאך טיעפער.

בערטהא : (מ

משה'ן), סא משל

די האנד, זאג מיר פעס

וועלען נעהן אין קיך.

פעסיל : (הויך)

נעה איך כיט! (צייגט

דא פאר א פרעמדען

זאגען אזעלכ

וואו איז ער! דער

לעבען? איך קען מ

אידישע קהלה אין פעט ראנראד בעט תחנונים פון צאר ניקאלאי

א בלוטיגער היסטאריש דאקומענט

פעטראגראד. — דאס וועה געשריי פון דעם גאנצען רוסישען אידענטהום פאר די אלע בעליידיגונגען און פערפאלגונגען פון דער לעצטער צייט — האט זיך אם שטארקסטען אויסגעדריקט אין דער פע־טיציא, מיט וועלכער די פעטראגראדער אידישער געמיינדע האט זיך געווענדעט צום רוסישען צאר. די פעטיציע לעזט זיך ווי פאלגט:

„גרויסער הערשער אונזערער!

פעטראגראדער אידישע קהלה נעהמט זיך דעם מוטה אויסצודריקען פאר דיר, דיא געפיהלען וואס בעהערשען דן אידישע בעפעלקערונג פון דער הויפט שטארט, פאר די מיטלען, וואס זיינען די לעצטע צייט אנגענומען געווארען אנטקעגען דער רוהיגער אידישער בעפעלקערונג אי־בער'ן גאנצען לאנד בכלל און אנטקעגען די איינוואהנער פון די צו דער הויפט־שטאדט נאהענט ליגענדע פוקטען בפרט.

אט די דאזיגע מיטלען זיינען גע־ווענדעט צו בעשטראפען די יעניגע וועל־כע האבען זיך פערשולדיגט אין דעם שענדליכען פערבהעכען פון פעررהאטה. זיי זיינען געווענדעט געגען גאנ־צען געווענדעט פון דער וועלט, וועל־בע האבען אויפגעהויבען די הענד אויף דעם אידישען גלויבען, און האבען זי אבער ניט בעזיעגט, זיי האבען דערפאר אבער געצויגען אויף זיך גאט'ס צארן. (דער אפטער רב האט אויפגעהויבען די הענד מיט א שטארק געוויין ווייטער גע־רעדט). גאט האט דיר, גרויסער הער־שער פערטרויט א טהייל פון אידישען פאלק, און דו וועסט איהם מיזען אבגע־בען ענטפער פאר זיי. גיב נאר א קוק אויף די מאטערנישען און ליידען פונ'ם פאלק ישראל! דעם בית המקדש האט מען צושטערט, זיין לאנד האבען אנדערע צוגענומען און דאס פאלק ישראל בלאנקעט ארום צווישען פרעמדע פעלקער. עס איז נמיטא קיינער ווער עס זאל זיך פאר זיי אנגעהמען, פון זייער אמאליגען פראכט און גלאנץ איז זיי איבערגעבליבען בלויז איינס — און דאס איז די הייליגע תורה, וועלכע איז פאר זיי טהייערער פון זייער גאנץ לעבען. און איצט שטרעקסט דו אויס דיין האנד און ווילסט עס ביי זי איוועקגעהמען. געדענק, די מעכטיגער צאר, וועגען דעם משל וואס נתן הנביא האט דערצעהלט צו דוד המלך וועגען דעם שלעכטען נגיד, וועלכער האט ביים ארי־מאן צוגענומען זיין איינציג שעפעלע...

דער חסיד, פערקליידעט אלס צאר ניקאלאי, איז געזעסען מיט אנ'אראבנע־לאזענעס קאפ. עטליכע מינוט האט ער געשווייגען. נאכהער האט ער זיך אבגערו־פען צום אפער רב:

— דו ביזט גערעכט, אלטער! איך וועל דעם אוקאז צושטעזען.

ער האט א כאפ געטהון דעם ערש־טען אוקאז פון טיש און איהם צוריסען אויף פיצעלאך.

דער אפטער רב איז צוגעטרעטען נעהענטער צום טראהן און רופט זיך אב:

— גרויסער הערשער און צאר! אויב דו האסט בעוויזען דיין חסד צו די אי־דען און האסט זיי איבערגעלאזען די תורה ערלויב־ווש זיי אויף צו געהן אין דיין אייגנט, דו האסט אנגעשריעבען א אר־סאז צו פערבאטען די אידען אבהיטען שבת. עס שטעהט אין דער הייליגער תורה געשריעבען:

זכור אף־יום השבת...

דער „צאר" האט א כאפ געגעבען דעם צווייטען אוקאז און מיט גרוים כעס איהם צוריסען אויף שטיקלאך.

דאן איז דער אפטער רב צוגעקומען נאך נעהענטער צום טראהן.

— גרויסער הערשער! דו האסט אנ־געשריעבען נאך איין אוקאז, אז אידען זאלען אבשערען די בערד און פאות און זאלען אנטהאן קורצע קליידער. ווייז דיין חסד און צוריס דעם אוקאז אויף...

דער אפטער רב האט נאך ניט געענ־דיגט דערבייגענגענען פון טראהן איז אראבנעשפרונגען פון טראהן און אנגעפאנ־גען צו שרייען:

— דו ביזט מיר מיאוס געווארען מיט דיינע ווערטער, דו שמוציגער איד!

ער האט איהם א כאפ געגעבען פאר'ן קאלנער, אנגעפאנגען צו שלאגען, און דעם אפטער רב ארויסגעווארפען פון שוהל. אין דער זעלבער צייט איז ביי איהם אראב־געפאלען די קרוין פון קאפ, און דער חסיד איז געבליבען שטעהן אין מיטען שוהל ווי א צומישטער, ווי א מענש וואס ווייסט ניט וואס מיט איהם טהוט זיך. די איב־ריגע חסידים זענען צו צו איהם און אנגע־פאנגען ארויסרעדען פאר וואס ער האט אזוי געשלאגען דעם אפטער רב פון שוהל. דער חסיד האט זיך אנגעפאנגען שווערען, אז ער רעדענקט גארניט, און האט זיך שטארק צוואוויינט.

אויף דעם איז אין שוהל אריינגעקו־מען דער אפטער צדיק, א צובלוטיגטער, האט ארויפגעלעגט דיינע הענד אויפ'ן חסיד'ס פלייצעס און פרעהליך געזאגט:

— ווייז ניט מיין קינד! מיר האבען מיט דיר אויסגעפיהרט א שווער שטיקעל ארבייט. ליידער, איז ביי דיר די קרוין פון קאפ אראבגעפאלען, פאר דער צייט.

אין דער זעלבער צייט, ווען דער אפ־טער צדיק איז געשטאנען פאר'ן חסיד פערקליידעט אלס צאר ניקאלאי, איז צאר ניקאלאי אליין געזעסען ביי זיך אין קאבי־נעט און האט געלעזען זיינע אוקאזען. ווען ער איז געקומען צו די אוקאזען וועגען די אידען און האט זיך געקליבען צו לעגען דעם זיעגעל, זענען ביי איהם אין די גע־דאנקען דורכגעגאנגען די זעלבע ווערטער, וואס דער אפטער רב האט גערעדט פאר'ן פערקליידעטען חסיד. אז ער האט אויס־סען די ערשטע צוויי אוקאזען און צום דריטען האט ער געגעבען זיין צושטימונג.

ווען דער אוקאז איז ארויס אין מען האט די אידען געצוואונגען אבשערען די בערד און טראגען קורצע קליידער, האבען זיי געוויינט און גוזר תענית געווען — און

דווארקינס

3 טעג סייל
אויף סיגארס
פון פרייטאג ביז מאנטאג
אין
דווארקינס
145 סאנט פעטריק און 60־64
עליזאבעט סטריט

מארגארעטא א באקס פון 25 פיר $1.38
טאקעטס קלאב ספעשעל א באקס פון 25 פיר 1.65
בענבעיי א באקס פון 25 פיר 1.65
קלאב האוז פערפעקטא א באקס פון 25 פיר 165
יוראפיאן קלאב א באקס פון 25 פיר 135
בעטשעלאר א באקס פון 25 פיר 138
טאקעטס פערפעדד א באקס פון 25 פיר 225
גראנד מאסטער א באקס פון 25 פיר 138
אווידא א באקס פון 25 פיר 1.50
קרים איי, האוואנא א באקס פון 25 פיר 1.10
לא סינסירעצאר א באקס פון 50 פיר 4.00
לא פרעפערענציא בולראנ א באקס פון 25 פיר 2.35
הזי פאליטישאן א באקס פון 25 פיר 90
האוואנא סעקאנד א באקס פון 50 פיר 1.50
נאבולמאן א באקס פון 25 פיר 2.25
20 מיניטס אין האוואנא באקס פון 25 פיר 1.00
יוניאנס מענס ספעשעל א באקס פון 50 פיר 1.75
יאנג מענס היבריו ספעשעל באקס פון 50 פיר 1.75
קלאקמאכערס יוניאן באקס פון 50 פיר 1.75
טאקעטס פערפעדד פאנעטעלאס א באקס פון 50 פיר 3.75
לאהר טענינסאן א באקס פון 50 פיר 2.00
עיימא א באקס פון 50 פיר 1.90
בראיער, מערשאם און אנדערע פייפס פון 50 סענט ביז $3.00 איינע פונקט האלב פאר רעגולער פרייזען
סיגארס קייסעס אין פאוטשעס און סיגארעטען קייסעס צו רעדוצירטע פרייזען.

דווארקינס
145 סאנט פעטריק און 60־64
עליזאבעט סטריט